

בהול!

26 באוגוסט 2025

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר מאיר שמעוני	גב' כרמית הרוש	מר אריק וירצבורגר
מנכ"ל משרד החינוך	מנהלת מחוז י-ם, משרד החינוך	מנהל מנח"י, עיריית ירושלים
<u>בדוא"ל</u>	<u>בדוא"ל</u>	<u>בדוא"ל</u>

שלום רב,

הנדון: רישומם לאלתר של מאות תלמידים למוסדות חינוך בירושלים המזרחית

סימוכין: מכתבנו מיום 9.4.2025; מענה מטעמכם מיום 22.4.2025

בשם של הורים ותלמידים המתגוררים בשכונות מחנה פליטים שועפאט (שכונת מחנה הפליטים, ראס חאמיס, ראס שחאדה ודחית א-סלאם), אנו פונים אליכם בדרישה **בהולה** לרשום לאלתר למוסדות חינוך בירושלים המזרחית מאות תלמידים שנותרו ללא בתי ספר בשנת הלימודים הנפתחת. מרבית התלמידים הם פליטי מוסדות החינוך של אונר"א, שסגרתם במאי 2025, בעיצומה של שנת הלימודים. האחרים הם תלמידי בית ספר אל פאכי שבשכונת מחנה פליטים שועפאט, שנסגר השבוע ללא כל התראה.

הותרת מאות ילדים ובני נוער ללא מסגרת חינוכית ימים ספורים לפני תחילת שנת הלימודים תשפ"ו פוגעת קשות בזכותם לחינוך, להתפתחות, לשוויון, לשוויון בחינוך ולכבוד. יש לפעול במהירות הבזק על מנת לשבצם, ולוודא כי לא נותר ולו ילד אחד ללא מסגרת חינוכית הולמת הסמוכה לביתו, כמצוות סעיף 7 לתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), תשי"ט-1959.

נפרט.

1. באפריל 2025 פנינו אליכם בדרישה לדחות את סגירת בתי הספר של אונר"א בירושלים המזרחית, בהם התחנכו כ-800 תלמידים, רובם מהשכונות שמעבר לגדר ההפרדה, עד לסוף שנת הלימודים. עוד דרשנו שמינהל חינוך ירושלים (מנח"י) יקים ויפעיל קו חירום, במטרה לסייע להורי התלמידים לרשום את ילדיהם לבתי ספר אחרים לקראת שנת הלימודים תשפ"ו, אשר מועד הרישום אליה חלף חודשים לפני סגירת מוסדות החינוך של אונר"א.

2. בקשתנו נדחתה. בתשובת הלשכה המשפטית של משרד החינוך נקבע, כי צווי הסגירה נמסרו לבתי הספר לאחר עבודת הכנה ממושכת והיערכות משותפת של משרד החינוך, עיריית ירושלים ומשרד ירושלים, שעסקה ב"הסדרת חלופות לימוד ראויות והולמות לכלל תלמידי מוסדות החינוך שעתידים להיסגר בתחומי מזרח העיר". עוד כתבתם, כי להורים חולקו עלוני מידע בערבית, אשר פירטו דרכים ליצירת קשר עם העירייה לצורך הרישום, וכי משרד החינוך ועיריית ירושלים "פעלו למציאת מענה חינוכי חלופי הולם לכלל התלמידים".

3. בתשובתכם הדגשתם, כי "אין תלמידים שייוותרו ללא מסגרת חינוכית הולמת", וצינתם שקיים תכנון להקמת בתי ספר נוספים בעיר המזרחית. בתגובה לכתבה על סגירת בתי הספר של אונר"א שפורסמה בעיתון "הארץ", נכתב שהעירייה מתכננת להקים במחנה פליטים שועפאט בית ספר זמני שיפעל בקרוואנים, ושבעתיד מתוכננת להיבנות קריית חינוך חדשה בשטח פתוח שבין מחנה הפליטים לגדר ההפרדה, שבנייתה לא תושלם לפני 2030 (ניר חסון "סגירת מוסדות אונר"א הותירה מאות ילדים בשועפאט בלי מסגרת חינוכית" **הארץ** (14.5.2025)).
4. ארבעה חודשים חלפו, והתחייבויות המשרד והעירייה התגלו כעורבא פרח. שום כיתת קרוואן לא פילסה את דרכה לשכונות שמעבר לגדר ההפרדה, ומאות תלמידים נותרו ללא מענה חינוכי. מפניות נואשות שקיבלנו מעשרות הורים בימים האחרונים עולה, כי כ-600 תלמידים נותרו ללא מסגרת לימודית לשנת הלימודים תשפ"ו שמתחילה בשבוע הבא. כאמור במבוא, כשני שלישים מתוכם הם תלמידים שלמדו בבתי הספר של אונר"א שפעלו בשכונות מחנה הפליטים שועפאט. האחרים, כ-220 תלמידים בכיתות א-ו, למדו בבית הספר היסודי אל פאכי שפעל במחנה פליטים שועפאט ונסגר בימים האחרונים ללא התראה. בית ספר אל פאכי, השייך לזרם החינוך המוכר שאינו רשמי, התעתד לקלוט תלמידים פליטי מערכת החינוך של אונר"א.
5. ההורים סיפרו עוד, שבמהלך התקופה החולפת מאז ננעלו שערי מוסדות החינוך, הם ניסו לפנות שוב ושוב לעירייה לשיבוץ ילדיהם אך לשווא. חלקם לא זכה למענה, ולאחרים נאמר כי אין כלל מקומות פנויים בבתי הספר בירושלים המזרחית, אשר מצוקת המקום בהם ידועה ואף הגיעה מספר פעמים לבית המשפט העליון (ראו למשל: בג"ץ 5373/08 **אבו לבדה נ' שרת החינוך** (6.2.2011), להלן: **פרשת אבו לבדה**; בג"ץ 6183/16 **ארגון ההורים למערכת החינוך בירושלים נ' משרד החינוך** (4.1.2023)). למרות השנים הארוכות שחלפו מאז ניתן פסק הדין ב**פרשת אבו לבדה**, אלפי כתות לימוד עדיין חסרות בירושלים המזרחית.
6. תלונה אחרת ששמענו מהורים שמאסו בהמתנה לעירייה שתעשה את מלאכתה ופנו להירשם בעצמם למוסדות החינוך המוכש"ר, היא שכתנאי לרישום הם נדרשו לשלם סכומים הנעים בין 2,500 ל-3,000 ש"ח במזומן, סכום שאינם יכולים לעמוד בו, בפרט אם יש להם כמה ילדים בגילאי חינוך חובה. בהקשר זה נדגיש, שב**פרשת אבן לבדה** נפסק, כי ככל שהרשויות אינן עומדות בחובתן לספק חינוך רשמי חנם לתלמידים, עליהן לממן את עלויות החינוך בבתי ספר חלופיים, לרבות כמובן במוסדות המוכש"ר. כך יש לעשות אף עתה.
7. דומה כי אין כל צורך להזכיר מושכלות יסוד בדבר הזכות החוקתית לחינוך וחובת המדינה להעניק חינוך חנם לכלל התלמידים המתגוררים בישראל, ובדבר אחריות הרשות המקומית לשלבם ולשבצם במוסדות החינוך. אין כל צורך אף להרחיב בדבר הזכויות החוקתיות לשוויון ולשוויון בחינוך, לגביהן כבר נפסק:
- "עקרון השוויון טבוע ושזור בזכות לחינוך, ובחובה המוטלת על הרשויות המוסמכות לספק חינוך שוויוני לכל ילד בישראל. בלעדי יסוד השוויון בחינוך, לא ניתן לממש את הזכות לחינוך על כל צדדיה והיבטיה. בלא שוויון הזדמנויות אמיתי בחינוך, נפגעת זכותו של אדם לפתח את הווייתו האישית באמצעות רכישת דעת וערכים, ונפגעת זכותו לשוויון הזדמנויות אמיתי בהמשך החיים בהגיעו לבגירות" (בג"ץ 7426/08 **טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך** (31.8.2010)).

8. בכל אלה כשל משרד החינוך וכשלה העירייה, כאשר לא וידאו כי למאות תלמידי מוסדות החינוך של אונר"א קיים פתרון חינוכי הולם, חרף טענת המשרד כי כך נעשה; וכאשר אפשרו את סגירתו של בית ספר אחר שבוע לפני תחילת הלימודים, ללא שנמצאו מוסדות חלופיים לתלמידיו. ודוקו: מחדל תלמידי אונר"א נמשך חודשים ארוכים. הרשויות הרלבנטיות לא התנערו מרבצן גם כשברי היה להן, בעקבות ימי רישום ייעודיים שהתקיימו בבית הספר אל ביירוני שבמחנה, שמאות תלמידים נותרו ללא מסגרת. לא מופרך לקבוע, שהאדישות וההזנחה המופגנות שבכך נובעות ממיהות התלמידים וממקום מגוריהם, וכי לא יעלה על הדעת מצב שבו מאות תלמידים תושבי ירושלים המערבית יותרו ללא מסגרת חינוכית, בלי שהעירייה ומשרד החינוך יפעלו ללא לאות על מנת למצוא להם פתרונות.

בשל כל אלה נדרוש שעוד השבוע יערכו להורים ימי רישום מרוכזים בשפה הערבית; שייפתח מוקד חירום שיסייע להם ברישום; ושימצא פתרון הולם לכל תלמידה ותלמיד במוסד חינוכי הקרוב לביתו. ככל שאלה לא ישובצו בבתי ספר ממלכתיים רשמיים, נצפה כי תישאו בעלויות שכר הלימוד כמצוות הפסיקה.

נודה למענה מידי, בתקווה לייתר פניה לערכאות.

בברכה,

טל חסין, עו"ד

העתקים:

עו"ד שרית חאייק שפיגלשטיין, היועצת המשפטית, משרד החינוך
מר משה ליאון, ראש עיריית ירושלים
גב' לארה מובאריכי, הממונה על החינוך במזרח ירושלים, עיריית ירושלים
ועד ההורים לתלמידי ירושלים המזרחית